

پس از تونس، کدام دیکتاتورهای عرب سقوط می‌کنند

مجله "فارین پالسی" در گزارشی به بررسی اوضاع 5 کشور عربی پرداخت که پس از تونس می‌توانند شاهد قیام مردمی و سقوط حکومت‌ها باشند.

مجله "فارین پالسی" در گزارشی به بررسی اوضاع 5 کشور عربی پرداخت که پس از تونس می‌توانند شاهد قیام مردمی و سقوط حکومت‌ها باشند.

به گزارش فارس، مجله آمریکایی "فارین پالسی" در گزارشی به بررسی اوضاع 5 کشور عربی پرداخت که پس از تونس می‌توانند شاهد قیام مردمی و سقوط حکومت‌ها باشند. کشورهای مذکور عبارتند از الجزایر، مصر، لیبی، سودان و اردن. فارین پالسی برای ادعای طرح شده دلایل و توضیحاتی را مطرح کرده است که در ادامه به آنها اشاره می‌شود:

* واهمه رژیم غیردموکراتیک الجزایر از مواجهه با قیام بزرگ مردمی

به نوشته فارین پالسی، "عبدالعزیز بوتفلیقه" از سال 1999 ریاست جمهوری الجزایر را برعهده داشته و در سال 2009 با اصلاح قانون اساسی توانست برای سومین بار به ریاست جمهوری برگزیده شود، حال آنکه احزاب مخالف انتخابات مزبور را تحریم کرده بودند.

بنابراین گزارش، نگرانی‌های بسیاری در خصوص سلامتی بوتفلیقه 73 ساله وجود دارد و گفته می‌شود که برادر وی خود را برای جانشینی رئیس‌جمهور آماده می‌سازد.

بوتفلیقه توانست به جنگ 10 ساله داخلی در الجزایر پایان داده و روابط این کشور را با قدرت‌های آفریقایی و اروپایی ارتقا بخشد اما در مقابله با شورشیان وابسته به القاعده در "مغرب اسلامی" ناکام بوده و نتوانسته است از فرسایش نهادی دموکراتیک در الجزایر جلوگیری کند.

فارین پالسی در بیان نشانه‌های هشداردهنده در خصوص قیام مردمی در الجزایر نوشت: الجزایر نیز همچون تونس در ماه ژانویه شاهد اعتراض‌هایی در اعتراض به افزایش قیمت ارزاق و بحران بیکاری بود. این اعتراض‌ها زمانی اوج گرفت که دولت از افزایش قیمت شیر، شکر و آرد خبر داد. در جریان این اعتراض‌ها هزاران جوان الجزایری با پرتاب سنگ به سمت نیروهای پلیس و به آتش کشیدن یک پاسگاه اعتراض خود را به افزایش قیمت‌ها ابراز داشتند.

بر اساس این گزارش، الجزایر 20 درصد از گاز مورد نیاز اروپا را تامین می‌کند اما مدت‌هاست که شهروندان این کشور از توزیع ناعادلانه درآمد‌ها ناراضی هستند.

در شرایطی که قیام مردم تونس در اعتراض به حکومت "زین‌العابدین بن‌علی" به اوج خود می‌رسید، نیروهای امنیتی الجزایر موفق شدند اعتراضات مردمی را تا حدودی تحت کنترل درآورند. اما پس از این کنترل نسبی اوضاع، شرایط بار دیگر رو به وخامت گذاشت و 5 شهروند مرد الجزایری خود را در پیروی از "محمد بوعزیزی"، شهروند تونسی که خودکشی وی منجر به آغاز ناآرامی‌ها شد، به آتش کشیدند.

فارین پالسی نوشت: هرچند که رژیم بوتفلیقه رژیمی غیرمردمی و غیردموکراتیک است، اما به اندازه حکومت بن‌علی در تونس سرکوبگر نیست و این امر شرایط را برای مخالفان رژیم در راستای ترتیب دادن یک قیام بزرگ مردمی سخت‌تر می‌کند. علاوه بر این، نشانه‌ای از حمایت اتحادیه‌های صنفی و گروه‌های مخالف دولت از اعتراضات انجام شده به چشم نمی‌خورد و این اعتراض‌ها بیشتر توسط جوانان بیکار انجام می‌شود. شاید به‌خاطر دچار نشدن به سرنوشت بن‌علی باشد که بوتفلیقه برای دولت جدید تونس آرزوی موفقیت کرده است!

* فرعون 82 ساله مصر در مسیر افول

فارین پالسی در تشریح اوضاع مصر به عنوان دومین کشور مدنظر این نشریه برای پای گذاشتن در مسیری که تونس به آن رفت، نوشت: "حسني مبارك" سه دهه است که قدرت را در مصر در دست دارد، چرا که قانون مربوط به شرایط اضطراری به وی این فرصت را داده است تا انتخابات را به هر نحوی که می‌خواهد دست‌کاری کند.

اما به نظر می‌رسد که قدرت در حال لیز خوردن از دستان این "فرعون 82 ساله" است. شایعاتی که مستمرا در خصوص اوضاع نامطلوب جسمانی حسنی مبارک منتشر می‌شود، به رقابت بین "جمال مبارک"، پسر وی و "عمر سلیمان"، رییس قدرتمند سازمان اطلاعات مصر، دامن زده است.

مصر نیز طی روزهای اخیر شاهد خودکشی‌های متعدد شهروندان به پیروی از محمد بوعزیزی بوده است. روز 18 ژانویه یک جوان 25 ساله به عنوان سومین نفر، خود را بر روی پشت بام منزلش در شهر اسکندریه به آتش کشید. وی در اثر شدت جراحات جان باخت.

گزارش‌ها حاکی از آن است که پیش از این جوان 25 ساله، یک وکیل 40 ساله نیز در قاهره پس از سر دادن شعارهایی در محکومیت افزایش قیمت‌ها سعی در خودکشی کرد. پیش از او نیز فرد دیگری خود را در برابر ساختمان پارلمان به آتش کشید؛ اما پیش‌بینی می‌شود که هر دو نفر زنده بمانند.

با وجود این شرایط، "احمد ابوالغیط"، وزیر امور خارجه مصر با لحنی عصبانی اظهار نظر کسانی را که معتقدند شرایط مصر قابل تسری به دیگر کشورهاست "بی‌معنی" دانسته و تصریح کرد که این اظهار نظرها می‌تواند "به تعصبات دامن زده و شرایط را وخیم‌تر کند!" به نظر می‌رسد که ابوالغیط در انتخاب کلمات چندان دقت نکرده باشد!

به نوشته فارین پالسی، با وجود سخنان وزیر خارجه، سایر بازیگران سیاسی صحنه مصر نظر دیگری دارند. از جمله این بازیگران "محمد البرادعی"، کاندیدای احتمالی ریاست جمهوری و مدیر کل سابق آژانس بین‌المللی انرژی اتمی است که می‌گوید با توجه به آنچه در تونس اتفاق افتاد، تغییر در مصر نیز اجتناب‌ناپذیر است!

* آشفستگی در لیبی

پس از بررسی شرایط الجزایر و مصر، فارین پالسی به سراغ لیبی رفته و نوشته است: دوران حکومت "سرهنگ معمر قذافی"، از تمامی کسانی که امروز در جهان حکومت را در دست دارند طولانی‌تر بوده است. وی در سال 1969 و با یک کودتای نظامی به قدرت رسیده و کشور تحت حاکمیتش همواره به عنوان یکی از بزرگ‌ترین ناقضان حقوق بشر و غیردموکراتیک‌ترین کشورها شناخته شده است.

در این کشور از آزادی مطبوعات هیچ خبری نیست و از احزاب مخالف نیز تنها یادگارهایی باقی مانده است. با "کتاب سبز قذافی" که بیانگر فلسفه حکومتی اوست در لیبی همچون کتابی مقدس برخورد می‌شود!

در ادامه این گزارش می‌خوانیم: با این حال، طی چند سال اخیر و پس از نابودی برنامه هسته‌ای، لیبی شاهد اندکی مدارا با مخالفان دولت بوده است که باعث شده دولت لیبی تا حدودی کمتر از گذشته منفور جهانیان باشد. این اصلاحات را باید به "سیف"، پسر قذافی نسبت داد که عقایدش تا حدودی نسبت به پدرش دموکراتیک‌تر است و بسیاری از ناظران وی را جانشین معمر قذافی می‌دانند.

فارین پالسی در بیان نشانه‌های هشداردهنده در خصوص قیام مردمی در لیبی نوشت: هرچند که به دست آوردن اطلاعات قابل اعتماد از داخل لیبی کار مشکلی است اما برخی گزارش‌ها و ویدئوهای منتشر شده در یوتیوب از اعتراضات مردمی در شهر "البیدا" حکایت دارند که طی آنها جمعیت‌های معترض شعارهای ضدحکومتی سر داده و در خیابان‌ها آتش‌سوزی رخ داده است. در کشوری همچون لیبی اعتراضات خیابانی واژه‌ای است که حتی به گوش بسیاری از افراد هم نرسیده است.

به نظر می‌رسد که دولت لیبی برای جلوگیری از اعتراضاتی مشابه با آنچه در الجزایر و تونس در اعتراض به افزایش قیمت مواد غذایی رخ داد، برای واردات مواد غذایی تسهیلاتی قائل شده و برخی محدودیت‌ها را از میان برداشته است.

روز 15 ژانویه، قذافی در سخنانی در خصوص وقایع تونس که از تلویزیون لیبی پخش شد، قیام مردم تونس را مورد سرزنش قرار داد و همچنین از ویکی‌لیکس به‌خاطر انتشار مطالب نوشته شده توسط سفرای دروغ‌پرداز انتقاد کرد. اسناد ویکی‌لیکس در خصوص قذافی مطالب ناخوشایندی را دربرمی‌گرفت، از جمله روابط وی با پرستار اوکراینی. به نظر می‌رسد، قذافی که در یکی از آخرین سخنرانی‌های بن‌علی با عبارت "برادر عزیز" مورد خطاب قرار گرفته بود، از وقایع تونس برداشتی کاملاً شخصی داشته است.

فارین پالسی ادامه داد: علاوه بر اعتراضات مردمی در لیبی، باید به آشفستگی وضعیت در خانواده قذافی نیز اشاره کرد. به نظر می‌رسد که تندرهای لیبی همکاری‌های گسترده‌ای را با "متسم"، فرزند کوچکتر قذافی آغاز کرده‌اند که ریاست یکی از سازمان‌های امنیتی را در لیبی برعهده داشته و علیه اصلاحات انجام شده توسط سیف اقداماتی را صورت می‌دهد. طی روزهای اخیر سیف مجبور شده است که فعالیت‌های یک مرکز حقوق بشر را که تحت ریاست خود او بود تعطیل کند و روزنامه‌نگارانی هم که با وی در این مرکز همکاری

داشتند، دستگیر شدند!

ناآرامی‌های بیشتر می‌تواند فرصت را برای هر یک از برادران ایجاد کند تا دیگری را از میدان به درکند.

*احتمال کم وقوع انقلاب در سودان

سودان چهارمین کشوری است که تحلیلگران فارین پالسی بسترهای لازم را برای ایجاد قیام مردمی در آن مناسب دیده‌اند. این مجله آمریکایی در تشریح شرایط سودان می‌نویسد: "عمر البشیر"، رئیس‌جمهور سودان، طی دو دهه حاکمیت خود بر این کشور به "استاد تفرقه انداختن و حکومت کردن" تبدیل شده است. وی استادانه مخالفان خود را به جان هم انداخته و تهدیدها بر ضد حکومت خود را خنثی می‌کند.

15 سال اول حکومت عمر البشیر به جنگ داخلی شمال و جنوب گذشت اما در دهه 2000 میلادی شورش‌های دارفور به راه افتاد و بشیر شبه‌نظامیان "جان‌جاوید" را تجهیز کرد تا به جنگ شورشیان دارفور بروند.

مناطق جنوبی سودان اکنون در انتظار نتایج یک همه‌پرسی هستند که موضوع آن جدایی مناطق جنوبی از مناطق شمالی است. بشیر قول داده است که به نتایج انتخابات احترام بگذارد اما کسی مطمئن نیست که وی بر سر قول خود بماند! وی در مناطق شمالی توانسته است با محدود کردن مطبوعات و سرکوب مخالفان، راه را برای حامیان خود باز کرده و مردمی به نظر برسد. وی در انتخابات سال گذشته میلادی و پس از کنار کشیدن مخالفین از ترس عادلانه برگزار نشدن انتخابات بار دیگر به ریاست جمهوری برگزیده شد.

فارین پالسی افزود: بشیر حتی در مناطقی که به شکل سنتی افکار عمومی را در اختیار داشت در حال از دست دادن دوستان خود است. "حسن الترابی"، رهبر مخالفان تونس با تظاهرات روز 17 ژانویه پیامی را برای بشیر مخابره کرد. وی در گفتگو با خبرنگاری فرانسه گفت: "آنچه در تونس روی داد یک یادبود است. این همان چیزی است که می‌تواند در سودان اتفاق بیفتد. اگر هم اتفاق نیفتد، خونریزی‌های بسیاری رخ خواهد داد."

در واقع، عمر البشیر علی‌رغم شخصیت قدرتمندی که دارد، با مشکلات گسترده‌ای مواجه است. به نظر می‌رسد که منطقه جنوبی سودان در حال تجزیه از این کشور است و این دردسر بزرگی برای بشیر خواهد بود، چرا که بخش عمده منابع نفتی سودان، در بخش‌های جنوبی واقع شده است.

حتی در بخش‌های شمالی نیز نارضایتی از اوضاع اقتصادی رو به فزونی است. بشیر در تلاش برای مقابله با کسری بودجه از طریق قطع یارانه‌های سوخت و کالاهای اساسی است اما افزایش قیمت‌های ناشی از این تدبیر، دانشجویان معترض را به خیابان‌ها کشانده است.

با این حال، هنوز به نظر نمی‌رسد که انقلابی در سودان در کار باشد. ترابی به همراه برخی دیگر از شخصیت‌های مخالف پس از اظهارات فوق دستگیر شد و این نشان داد که بشیر همچنان نفر اول سودان است.

* ملکه اردن باید به فکر خانه‌ای در جده باشد

فارین پالسی اردن را به عنوان پنجمین کشور آماده خیزش مردمی معرفی کرده و نوشته است: "عبدالله دوم" پادشاه اردن، از مهمترین متحدین آمریکا در منطقه و از دلایان صلح میان اسرائیل و تشکیلات خودگردان محسوب می‌شود. عبدالله که در آمریکا تحصیل کرده، چهارمین پادشاه از خاندان هاشمی است که پس از جنگ دوم جهانی بر اردن حکومت می‌کند.

این مجله آمریکایی افزود: پارلمان جدید اردن که تا حدی غیرقابل پیش‌بینی است و همچنین مشکل بیکاری که درصد آن اکنون در اردن دورقمی شده است، برخی تحلیلگران را بر آن داشته است که نسبت به بقای عبدالله دوم در راس قدرت ابراز تردید کنند.

فارین پالسی در بیان نشانه‌های بحران در اردن تصریح کرد: در روز 16 ژانویه، 3000 اردنی در مقابل پارلمان این کشور گرد آمده و نسبت به سیاست‌های اقتصادی رژیم این کشور اعتراض کردند. برخی از پلاکاردهای حمل شده در این تظاهرات شامل جملاتی همچون: "اردن تنها برای ثروتمندان نیست؛ نان خط قرمز ماست و از خشم و گرسنگی ما آگاه باشید!" را شامل می‌شدند.

دولت "سمیر رفاعی"، نخست‌وزیر اردن که تظاهرکنندگان خواستار استعفای آن بودند قول داده است تا 225 میلیون دلار یارانه اضافی را صرف کالاهای اساسی همچون شکر و برنج کند.

بنابراین گزارش، تظاهرات‌کنندگان از ترس به‌کارگیری خشونت از سوی نیروهای امنیتی از به‌کاربردن شعارهایی که مستقیماً نظام پادشاهی این کشور را هدف قرار می‌داد، اجتناب کردند.

"رینا"، ملکه اردن که در یک پیام اینترنتی ابراز داشته بود که وقایع تونس را از نزدیک تعقیب کرده و برای آرامش و ثبات این کشور دعا می‌کند، با پاسخ تنیدی از سوی کاربران اردنی مواجه شد. یکی از این کاربران به وی هشدار داد که باید به دنبال منزلی در شهر جده واقع در عربستان سعودی برای خود و همسرش باشد. جده همان جایی است که اکنون رئیس‌جمهور معزول تونس در آن منزل گزیده است.